

Keski-Karjalan Diabetesyhdistys ry
c/o Marja-Leena Pussinen
Kanttorintie 13
82500 KITEE

DIABEETIKOIDEN JALKAHOIDON JÄRJESTÄMINEN RÄÄKKYLÄSSÄ

Asia Itä-Suomen aluehallintovirastoon on tullut 27.2.2014 päivätty valitus, joka kohdistuu Rääkkylän diabetespotilaiden jalkahoidon järjestämiseen. Keski-Karjalan diabetesyhdistys ry vaatii, että Rääkkylän kunta ja Attendo määrittävät selkeät kriteerit diabeetikoiden jalkojenhoitopalvelujen standardeista.

Valituksessa kirjoitetaan, että yhdistys on jättänyt Rääkkylän ja Tohmajärven kuntiin selvitys-/toimenpidepyynnön, jonka taustalla on jalkojenhoidon asiakkailta/ potilailta saatu palaute. Valituksessa kirjoitetaan, että kunnat eivät ole kirjelmää käsitelleet päättävissä elimissään.

Valituksessa kirjoitetaan, että yhteistoiminta-alueen (2009–2012) kunnissa Kesälahdella, Kiteellä, Rääkkylässä ja Tohmajärvellä on ollut riskiluokkiin 2-3 kuuluvia asiakkaita/potilaita useita kymmeniä. Valituksessa edelleen kirjoitetaan, että keväällä 2013 ei ollut riskiluokkiin kuuluvia lääkärin antaman tiedon mukaan ainuttakaan. Valituksen mukaan asiakkailta/potilailta saatu palaute ja Attendon lääkärin välittämät tiedot ovat vahvasti ristiriidassa keskenään.

Aluehallintovirastolle osoitettu valitus on samansisältöinen kunnille lähetetyn selvitys-/oikaisupyynnön kanssa. Keski-Karjalan Diabetesyhdistys ry jättää asian aluehallintoviraston selvitettäväksi.

Diabetesyhdistys vaatii, että kunnat ja Attendo määrittävät selkeät kriteerit diabeetikkojen jalkojenhoitopalvelujen standardeista siten, että jalkojenhoitoa antava henkilö on joko jalkojenhoitaja tai jalkaterapeutti, erityisesti riskiluokiteltujen jalkojen hoidossa.

Asian selvittäminen

Itä-Suomen aluehallintovirasto on pyytänyt selvitystä Rääkkylän kunnalta. Selvityspyyntöön ovat vastanneet perusturvalautakunnan puheenjohtaja Marjukka Konttinen-Lappalainen, johtava sosiaalityöntekijä Kerttu Ihalainen ja Attendo Oy liiketoimintajohtaja Virpi Holmqvist.

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6800

kirjaamo.ita@avi.fi

www.avi.fi/ita

Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

Mikkelin päätoimipaikka

Maaherrankatu 16

Mikkeli

Joensuun toimipaikka

Torikatu 36 C

Joensuu

Kuopion toimipaikka

Hallituskatu 12–14

Kuopio

Konttinen-Lappalainen ja Ihalainen kirjoittavat vastineessaan, että Rääkkylän perusturvalautakunta on käsitellyt diabeetikoiden jalkahoidosta tullutta valitusta ja Attendo Oy:n vastineita lautakunnalle ja hallitukselle kokouksessaan 2.10.2014. Lautakunta on keskustellut aiheesta monesta eri näkökulmasta ja käyttänyt asiassa useita puheenvuoroja.

Perusturvalautakunta on päätenyt lausunnossaan siihen, että diabetes-potilaiden jalkahoitopalvelut toteutetaan Käypä hoito suosituksen sekä palveluntuottajan hoitomallien mukaisesti asiantuntevasti ja oikea-aikaisesti.

Holmqvist kirjoittaa vastineessaan, että Rääkkylän yksikön jalkahoitajan koulutus on lain ja säädösten mukainen. Jalkahoitopalvelut on järjestetty lain, säädösten ja Rääkkylän sopimuksen edellyttämällä tavalla.

Holmqvist edelleen kirjoittaa, että Käypä hoito suositukset ovat riippumattomia, tutkimusnäyttöön perustuvia kansallisia hoitosuosituksia. Suosituksia laaditaan lääkäreille, terveydenhuollon ammattihenkilöstölle ja kansalaisille hoitopäätösten pohjaksi. Holmqvistin mukaan, suositukset eivät ole verrattavissa lakiin ja asetuksiin, vaan toimivat suosituksina ammattihenkilöille sekä potilaille. Rääkkylässä hoito toteutetaan Käypä hoito suositusten mukaisesti ja lisäksi käytössä ovat Attendon Hyvän hoidon mallit, jotka ohjaavat päivittäistä työtä terveyskeskuksessa.

Holmqvistin mukaan diabetespotilas ohjataan sitoutumaan jalkojen omahoitoon jalkaongelmien ehkäisemiseksi. Terveysasemalla terveydenhuollon ammattihenkilökunta, ml. diabeteshoitajat tunnistavat ja seuraavat säännöllisesti diabeteksen aiheuttamia mahdollisia muutoksia ja ns. riskijalkoja. Jalkojen seulontatutkimus ja riskiluokitus tehdään vähintään vuosittain, ellei ole aiempaa jalkaongelmaa, joka edellyttää tiheämpää tarkastusta. Terveysaseman diabeteshoitajat toteuttavat riskiluokkien 1 ja 2 potilaiden hoitoa ja riskiluokan 3 potilaiden jatkoseuranta ja – hoito tehdään riskijalkojen suositusten mukaan jalkojenhoitajan vastaanotolla. Jalkahoitaja tutkii jalat, arvioi apuvälinetarpeen ja huomioi kengän pohjalliset ja erityisjalkineet.

Holmqvist jatkaa, että vastaanottojen diabeteshoitajat tarkastavat diabetesta sairastavan potilaan jalat vastaanottokäynnin yhteydessä. Potilaan pulssi myös tarkastetaan, samoin ihon väri, lämpö sekä jalkojen rakennevirheet. Hoitajat konsultoivat helposti lääkäriä ja lähettävät tarvittaessa jalkahoitajalle.

Holmqvistin mukaan Rääkkylän väestö on tyytyväinen erikoissairaanhoitaja, diabeteshoitaja, jalkahoitaja Leila Väänäsen tutkimuksiin ja hoitotoimintaan. Laajan koulutus pohjan ansioista hänellä on kokonaisvaltainen työote diabetespotilaan jalkojen hoidossa. Holmqvist mainitsee, että diabeteshoitajan, erikoissairaanhoitajan ja jalkahoitajan tutkinnot ovat kokonaisuudessa laajempia, kuin pelkkä jalkaterapeutin tutkinto.

Holmqvist mainitsee, että jalkojenhoitoa voi tehdä myös muu riittävän koulutuksen saanut terveydenhuollon ammattihenkilö.

Holmqvistin mukaan Rääkkylän jalkahoitopalvelut on ostettu 2013 alkaen erikoissairaanhoitaja, diabeteshoitaja, jalkahoitaja Leila Väänäseltä. Väänänen on toimitettujen todistusten perusteella suorittanut jalkojenhoidon ammattitutkinnon vuonna 2011.

Rääkkylän kunnanhallituksen ja perusturvalautakunnan pöytäkirjat

Keski-Karjalan Diabetesyhdistys ry on 3.12.2013 tehnyt diabetespotilaiden/asiakkaiden jalkahoitopalveluista selvitys-/toimenpidepyynnön, joka on osoitettu Rääkkylän kunnanhallitukselle.

Itä-Suomen aluehallintovirasto on tutustunut kunnanhallituksen ja perusturvalautakunnan pöytäkirjoihin internetin Dynasty tietopalvelun kautta ja todennut, että Keski-Karjalan Diabetesyhdistyksen selvitys-/toimenpidepyynnön käsittelystä ei löydy pöytäkirjamerkintää.

Itä-Suomen aluehallintovirasto on pyytänyt Rääkkylän kunnasta lisäselvitystä siihen, miten yhdistyksen selvitys-/toimenpidepyyntöä on käsitelty. Rääkkylän kunnan hallintosihteeri on lähettänyt Itä-Suomen aluehallintovirastoon sähköpostia 17.3.2015, jossa hän sanoo, että hänen saamansa selvityksen mukaan yhdistyksen kirje oli osoitettu kunnanhallituksen puheenjohtajalle, joka oli toimittanut sen suoraan palveluntuottajalle. Kirjettä ei ole kirjattu Rääkkylän kuntaan saapuneeksi asiakirjaksi, eikä näin ollen myöskään käsitelty kunnan päätöksentekojärjestelmässä. Asia olisi kuitenkin saadun sähköpostin mukaan käsitelty Rääkkylän kunnan ja Attendo Oy:n palvelusopimuksen johtoryhmässä 11.3.2014.

Diabeetikoiden jalkahoitopalveluja on käsitelty Rääkkylän perusturvalautakunnan kokouksessa 41 §/2.10.2014 Itä-Suomen aluehallintoviraston tekemän lausunto- ja selvityspyynnön perusteella pöytäkirjaotsikolla "Lausunto/Diabeetikkojen jalkahoito".

Nimikesuojattu jalkojenhoitaja, jalkojenhoitajan ammattitutkinto ja jalkaterapeutti

Nimikesuojattu jalkojenhoitaja

Jalkojenhoitaja on toisen asteen tutkinnon suorittanut terveydenhuollon ammattihenkilö, joka terveydenhuollon ammattihenkilöstä annetun asetuksen (564/1994) mukaisesti on ollut nimikesuojattu tutkinto vuoteen 2007 saakka, jolloin nimikesuojaus poistui (Valtioneuvoston asetus 1338/2007). Viimeiset jalkojenhoitajat valmistuivat koulutusohjelmasta vuonna 1999. Valviran mukaan ammattihenkilö, joka on saanut nimikesuojauksen suoritettuaan jalkojenhoitajan tutkinnon, on kuitenkin edelleen terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja asetuksen tarkoittama terveydenhuollon ammattihenkilö.

Jalkojenhoitajan ammattitutkinto

Nimikesuojauksen poistamisen jälkeen jalkojenhoidon ammattitutkintoa on ollut mahdollista suorittaa näyttötutkintona. Opetushallitus (2002) on maininnut Jalkojenhoidon ammattitutkinto- perusteissaan, että "tutkinnon suorittanut työskentelee jalkojen perushoidon alueella. Työssä painottuu ongelmien ennaltaehkäisy terveyden ylläpitämi-

sen, varhaisen toteamisen ja itsehoidon ohjauksen avulla. Tutkinnon suorittanut hoitaa yleisimpiä alaraajojen ongelmia ja ohjaa vaativimmissa hoitotoimenpiteissä alan erikoisasantuntijalle”.

Jalkojenhoidon ammattitutkinnon suorittaneet eivät ole oikeutettuja käyttämään nimikesuojattua jalkojenhoitaja- nimikettä, eivätkä he ole Valviran terveydenhuollon ammattihenkilörekisteriin merkittäviä terveydenhuollon ammattihenkilöitä.

Jalkaterapeutti

Jalkaterapeutti on ammattikorkeakoulututkinnon (AMK) suorittanut terveydenhuollon ammattihenkilö. Jalkaterapeutti on ollut vuoden 2007 jälkeen ainoa nimikesuojattu jalkojenhoidon ammattitutkinto. Ensimmäiset jalkaterapeutit valmistuivat 1999.

Nimikesuojaus

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994) 2 § säättää, että nimikesuojattu ammattihenkilö on sellainen henkilö, jolla on terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain nojalla oikeus käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä. Nimikesuojattu henkilö on oikeutettu toimimaan asianomaisessa ammatissa ja käyttämään asianomaista ammattinimikettä. Nimikesuojattujen ammattihenkilöiden ammatissa voivat toimia muutkin henkilöt, joilla on riittävä koulutus, kokemus ja ammattitaito.

Käypä hoito 2009, Diabeetikon jalkaongelmat

Diabeetikon jalkaongelmia koskeva Käypä hoito suositus (2009) tarkoittaa jalkaongelmalla nilkan tai jalkaterän alueella olevaa haavaa tai muuta kudოსvauriota ja siihen liittyvää infektiota, joiden taustalla on neuropatia, iskemia tai molemmat. Huomiota tulee suosituksen mukaan etenkin kohdistaa riskiluokkien 2–3 potilaisiin, sillä valtaosa ongelmista esiintyy näissä riskiluokissa. Suosituksen mukaan potilas tulee ongelmien esiintyessä ohjata jalkaterapeutille, jalkojenhoitajalle tai jatkohoitoon.

Käypä hoito suositusten mukaan suositeltavinta on järjestää jalkojenhoito omana toimintana, mutta alueellisesti muutkin järjestämistavat, kuten ostopalvelut, ovat mahdollisia, kunhan riittävät palvelut turvataan.

Käypä hoito suositusten mukaan perusterveydenhuoltoon kuuluvat riskijalkojen tunnistaminen ja niiden säännöllinen seuranta. Lisäksi diabeetikoiden sitouttaminen jalkojen omahoitoon jalkaongelmien ehkäisemiseksi ja tarvittavan yksilöohjauksen (myös ryhmäterapien) järjestäminen on perusterveydenhuollon tehtäviä. Perusterveydenhuollossa toimivan terveydenhuollon ammattilaisen toteuttama riskiluokkien 1 ja 2 potilaiden hoito ja riskiluokan 3 potilaiden jatkoseuranta ja -hoito järjestetään myös perusterveydenhuollosta. Tarvittaessa potilaat lähetään oikeaan aikaan erikoissairaanhoidon.

Käypä hoito suositusten mukaisesti jalkaterapeutin ja jalkojenhoitajan tulee olla saumattomassa yhteistyössä diabeetikkoa hoitavien lääkärin kanssa ja myös mahdollisuus välittömään päivystyslonteiseen konsultaatioon kiireellisissä ongelmissa tulee turvata.

Potilasturvallisuus

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, Potilasturvallisuusopas 2011

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos on julkaissut v. 2011 Potilasturvallisuusoppaan, jossa ohjeistetaan terveydenhuollon toimintayksiköitä potilasturvallisuuden edistämiseen. Oppaan mukaan potilasturvallisuus tarkoittaa sitä, että potilas saa tarvitsemansa ja oikean hoidon, josta aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. Opas painottaa terveydenhuoltolain mukaista suunnitelmaa laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta.

Oppaan mukaan johdon tulee korostaa potilasturvallisuutta kaikessa toiminnassa ja varmistaa työolosuhteet sellaisiksi, että hoito voidaan toteuttaa laadukkaasti ja turvallisesti. Johdon tehtävä on edelleen varmistaa, että työntekijöillä on riittävä osaaminen työnsä toteuttamiseksi. Kaikki päätökset tulee arvioida myös potilasturvallisuuden näkökulmasta.

Oppaassa kirjoitetaan, että johdolla on keskeinen vastuu siitä, että turvallisuusriskit arvioidaan ja niihin varaudutaan. Riskienhallintaa tulee toteuttaa organisaation kaikilla tasoilla ja tietoa riskeistä, vaaratilanteista ja haittatapahtumista hankitaan ja käytetään hyväksi potilasturvallisuuden parantamiseksi ja palvelujärjestelmän kehittämiseksi. Välittömästä potilasturvallisuudesta vastaa organisaation johto.

Potilasturvallisuusopas mainitsee, että jos kunta järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja hankkimalla niitä muilta palveluntuottajilta, sen on kuitenkin niitä hankkiessaan varmistuttava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat laadultaan sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta laadittavasta suunnitelmasta (341/2011)

Asetuksen 1 §:n kohdan 5 mukaan, laadunhallinnasta laaditussa suunnitelmassa on sovittava niistä menettelytavoista, joilla potilas ja hänen läheisensä voivat antaa palautetta laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden puutteista.

Samana asetuksen kohdan 8 mukaan suunnitelmaan on kirjattava vaara- ja haittatapahtumien tunnistaminen ja raportointiin liittyvät menettelytavat. Toimenpiteisiin tulee kirjata myös korjaavia toimenpiteitä koskevat menettelytavat.

Itä-Suomen aluehallintoviraston päätös ja perustelut

Päätös 1 Asian käsittely kunnallisessa päätöksenteossa

Itä-Suomen aluehallintovirasto kiinnittää Rääkkylän kunnan huomiota siihen, että sen käsiteltäväksi saatettu asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä. Mikäli kunnanhallitus siirtää asian käsiteltäväksi toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle, on asian siirrosta ilmoitettava lähettäjälle.

Perustelut Keski-Karjalan Diabetesyhdistys ry on tehnyt Rääkkylän kuntaan selvitys-/toimenpidepyynnön 3.12.2013 päivätyllä kirjoituksellaan. Kirjoitus on osoitettu

Rääkkylän kunnanhallitukselle. Diabetesyhdistys kirjoittaa, että ” *oikaisupyyntömme koskee sekä jäsenistöämme, että toiminta-alueemme diabeetikoita*”.

Aluehallintovirasto on tutkinut Rääkkylän kunnanhallituksen ja perusturvalautakunnan pöytäkirjoja diabetesyhdistyksen tekemän selvitys-/toimenpidepyynnön tiimoilta ja toteaa, ettei se ole löytänyt pöytäkirjoista käsittelymerkintää. Myös Keski-Karjalan Diabetesyhdistys ry:n valituksen mukaan asia on edelleen käsittelemättä. Lisäselvityksistä kuitenkin ilmenee, että asia on siirretty suoraan palveluntuottajan käsiteltäväksi ilman, että sitä on kirjattu kuntaan saapuneeksi.

Kuntalain ja hallintolain mukaisesti diabetesyhdistyksellä on ollut oikeus saattaa asiansa kunnanhallituksen käsiteltäväksi ja kunnanhallituksella on ollut velvollisuus käsitellä asia ilman aiheetonta viivytystä. Kunnanhallitus on kuitenkin voinut siirtää asian käsiteltäväksi toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle, mutta siirrosta on tällöin ilmoitettava lähettäjälle. Diabetesyhdistyksen asia on saadun selvityksen perusteella saatettu suoraan palveluntuottajan käsiteltäväksi, eikä siirtämisestä ole tehty asianmukaista ilmoitusta. Kunta on ottanut asian käsittelyyn vasta Itä-Suomen aluehallintoviraston tekemän lausunto- ja selvityspyynnön perusteella perusturvalautakunnassa. Tältä osin kunnanhallituksen menettely ei ole ollut asianmukaista.

Sovelletut säädökset

Kuntalain (365/1995) 8 §:n mukaan Valtiovarainministeriö seuraa yleisesti kuntien toimintaa ja taloutta sekä huolehtii, että kuntien itsehallinto otetaan huomioon kuntia koskevan lainsäädännön valmistelussa.

Aluehallintovirasto voi kantelun johdosta tutkia, onko kunta toiminut voimassa olevien lakien mukaan.

Saman lain 89 §:n mukaan kunnanhallituksen ja lautakunnan, niiden jaoston sekä niiden alaisen viranomaisen päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Edelleen kuntalain 92 §:n mukaan oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (*asianosainen*) sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös se, jolla on 1 tai 2 momentin nojalla oikeus tehdä kunnallisvalitus.

Hallintolaki (434/2003) 17 §:n mukaan asiakirja toimitetaan asiassa toimivaltaisen viranomaisen asiointiosoitteeseen lähettäjän omalla vastuulla. Asiakirjan lähettäjälle on pyynnöstä annettava todistus asiakirjan kirjaamisesta tai muusta rekisteröinnistä.

Saman lain 18 § säättää, että asiakirjan katsotaan saapuneen viranomaiseen sinä päivänä, jona asiakirja on annettu viranomaiselle.

Postitse lähetetyn asiakirjan saapumispäiväksi katsotaan myös se päivä, jona lähetys on saapunut viranomaisen postilokeroon tai viranomaiselle on toimitettu ilmoitus lähetyksen saapumisesta postiyritykseen.

20 §:n mukaan hallintoasia tulee vireille, kun asian vireille panemiseksi tarkoitettu asiakirja on saapunut toimivaltaiseen viranomaiseen tai kun asia on sille suullisen viereillepanon yhteydessä esitetty ja käsittelyn aloittamiseksi tarvittavat tiedot on kirjattu.

Edelleen saman lain 21 §:n mukaan viranomaisen, jolle on erehdyksestä toimitettu asiakirja sen toimivaltaan kuulumattoman asian käsittelemiseksi, on viipymättä siirrettävä asiakirja toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle. Siirrosta on ilmoitettava asiakirjan lähettäjälle.

Asiakirjaa siirrettäessä asian tutkimatta jättämisestä ei tarvitse tehdä päätöstä. Siirrettäessä asiakirja, joka on toimitettava viranomaiselle määräajassa, määräaika katsotaan noudatetun, jos toimivaltainen viranomainen saa asiakirjan määräajan kuluessa.

Edelleen saman lain 23 § säättää, että asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Päätös 2 Diabeetikoiden jalkojenhoitopalvelut

Itä-Suomen aluehallintoviraston saaman selvityksen mukaan Rääkkylän kunnan jalkojenhoitopalvelut on järjestetty voimassa olevan lainsäädännön, mutta ei Käypä hoito suositusten mukaisesti jalkojenhoitajatutkintoon liittyvien suositusten osalta.

Diabeetikoiden jalkojenhoitoa koskevat palvelut tulee aluehallintoviraston näkemyksen mukaan järjestää terveydenhuoltolain mukaisesti niin, että ne perustuvat näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin.

Perustelut Jalkojenhoitopalveluihin liittyen aluehallintovirasto toteaa, että voimassa oleva lainsäädäntö ei anna määräyksiä siitä, miten diabeetikkojen jalkojenhoitopalvelut on järjestettävä. Vuonna 2009 laadittu Käypä hoito suositus (Diabeetikon jalkaongelmat) suosittelee kuitenkin nimikesuojatun jalkojenhoitajan ja/tai jalkaterapeutin jalkojenhoitopalveluja riskiluokan 2 ja 3 jalkojenhoidossa. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan suositus perustuu siihen, että potilasturvallisuuden näkökulmasta ko. ammattiryhmillä on laajemman koulutusohjansa perusteella parhaimmat mahdollisuudet vastata diabeetikoiden jalkaongelmiin ja niiden hoitoon.

Voimassa oleva lainsäädäntö antaa ammattihenkilöistä säädetyn lain perusteella mahdollisuuden muillekin kuin nimikesuojatuille henkilöille tehdä nimikesuojattujen ammattihenkilöiden työtä. Tämä edellyttää, että henkilöillä on riittävä koulutus, koke-

mus ja ammattitaito. Vaikka kunta on ulkoistanut palvelujen tuottamisen, samat lain edellyttämät vaatimukset pätevät edelleen henkilöstön pätevyyden, osaamisen ja potilasturvallisuusjärjestelmien vaatimusten osalta.

Vastuu edellä mainituista asioista ja palvelujen laadun valvonnasta on ulkoistamisesta huolimatta kunnalla ja sen nimeämällä viranhaltijoilla.

Sovelletut säädökset

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 3 §:n mukaan potilaalla on oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon.

Perustuslaki (731/1999) 19 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kun lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Edelleen 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 4 § mukaan toimintayksikön johtamisessa on oltava moniammatillista asiantuntemusta, joka tukee laadukkaan ja turvallisen hoidon kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintatapojen kehittämistä.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994) 1 § mukaan lain tarkoituksena on edistää potilasturvallisuutta sekä terveydenhuollon palvelujen laatua:

- 1) varmistamalla, että tässä laissa tarkoitetulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitoiminnan edellyttämä koulutus, muu riittävä ammatillinen pätevyys ja ammattitoiminnan edellyttämät muut valmiudet;
- 2) järjestämällä terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonta terveyden- ja sairaanhoidossa; sekä
- 3) helpottamalla ammatillisesti perusteltua terveydenhuollon ammattihenkilöiden yhteistyötä ja tarkoituksenmukaista käyttöä.

Saman lain 2 § mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöllä tarkoitetaan:

- 1) henkilöä, joka tämän lain nojalla on saanut ammatinharjoittamisoikeuden (*laillistettu ammattihenkilö*) tai ammatinharjoittamisluvan (*luvan saanut ammattihenkilö*); sekä
- 2) henkilöä, jolla tämän lain nojalla on oikeus käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä (*nimikesuojattu ammattihenkilö*).

Laillistettu, luvan saanut tai nimikesuojattu ammattihenkilö on oikeutettu toimimaan asianomaisessa ammatissa ja käyttämään asianomaista ammattinimikettä. Nimikesuojattujen ammattihenkilöiden ammatissa voivat toimia muutkin henkilöt, joilla on riittävä koulutus, kokemus ja ammattitaito. Tämä ei kuitenkaan estä, jollei laissa tai lain nojalla annetussa asetuksessa toisin säädetä, laillistettuja, luvan saaneita tai nimikesuojattuja ammattihenkilöitä koulutuksensa, kokemuksensa ja ammattitaitonsa mukaisesti toimimasta toistensa tehtävissä silloin, kun se on perusteltua työjärjestelyjen ja terveystalvelujen tuottamisen kannalta.

Laillistetun ammattihenkilön tehtävissä voi 2 momentin estämättä toimia tilapäisesti myös kyseiseen ammattiin opiskeleva kyseistä ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena.

Kuntalain (365/1995) 2 §:n mukaan kunta hoitaa sille laissa säädetyt tehtävät itse tai yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa. Tehtävien hoidon edellyttämiä palveluja kunta voi hankkia myös muilta palvelujen tuottajilta.

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta (733/1992) 4 § mukaan kunta voi järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon alaan kuuluvat tehtävät:

- 1) hoitamalla toiminnan itse;
- 2) sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa;
- 3) olemalla jäsenenä toimintaa hoitavassa kuntayhtymässä;
- 4) hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta; taikka
- 5) antamalla palvelunkäyttäjälle palvelusetelin, jolla kunta sitoutuu maksamaan palvelun käyttäjän kunnan hyväksymältä yksityisen palvelun tuottajalta hankkimat palvelut kunnan päätöksellä asetettuun setelin arvoon asti.

Mitä 1 momentin 4 kohdassa säädetään kunnasta, sovelletaan myös tässä laissa tarkoitettua toimintaa hoitavaan kuntayhtymään.

Hankittaessa palveluja 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettua yksityiseltä palvelujen tuottajalta kunnan tai kuntayhtymän on varmistuttava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta.

Päätös 3 Potilasturvallisuus

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan terveydenhuollon toimintayksiköllä tulee olla terveydenhuoltolain edellyttämä suunnitelma laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta. Suunnitelman tulee sisältää muun muassa sosiaali- ja terveystieteiden antaman asetuksen säätämisen menettelytavan potilasturvallisuuden ja laadunhallinnan puutteiden palautteiden antamiseksi ja haitta- ja vaaratilanteiden raportoimiseksi.

Perustelut Saaduista selvityksistä ei ilmene, onko Rääkkylän kunnan terveydenhuollon yksikössä asetuksen mukainen suunnitelma, vaikkakin laadunhallinnan varmistamiseen liittyvää toimintatapaa on kuvattu palveluntuottajan internet-sivuilta. Epäselväksi myös jää, miten asiakaspalautteiden kerääminen, analysointi ja haitta- ja vaaratilanteiden raportointi on toimintamallissa huomioitu ja käytännössä toteutettu.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan kantelussa viitatut asiakaspalautteet tulisi saada organisaation johdon käyttöön, jotta potilasturvallisuutta voidaan edelleen kehittää ja tarvittaessa potilasturvallisuutta vaarantavaan toimintaan puuttua.

Kohteluunsa tyytymättömällä potilaalla on oikeus muistutuksen tekemiseen. Terveydenhuollon toimintayksiköllä on nimetty potilasasiamies, joka auttaa potilasta muistutuksen tekemisessä. (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 10–11§).

Sovelletut säädökset

Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 8 § säättää, että terveydenhuollon toiminnan on perustuttava näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin. Terveydenhuollon toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua.

Terveydenhuollon toimintayksikön on laadittava suunnitelma laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta laadittavasta suunnitelmasta (341/2011) 1 § kohta 5 säättää, että suunnitelmasta tulee selvittää ne menettelytavat, joilla potilas ja hänen läheisensä voivat antaa palautetta laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden puutteista, sekä menettelytavat, joilla potilaalle ja hänen läheiselleen annetaan tietoa ja tukea potilasta kohdanneen haittatapahtuman jälkeen.

Saman asetuksen 1 §:n 8 kohdan mukaan suunnitelmaan on myös kirjattava miten haitta- ja vaaratapahtumia tunnistetaan ja raportoidaan, haittatapahtumista ilmoitetaan hoitoilmoitusjärjestelmään ja muiden säädösten edellyttämä raportointi ja korjauksia toimenpiteitä koskevat menettelytavat

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 10 §:n mukaan terveyden- ja sairaanhoitoonsa tai siihen liittyvään kohteluunsa tyytymättömällä potilaalla on oikeus tehdä muistutus terveydenhuollon toimintayksikössä terveydenhuollosta vastaavalle johtajalle. Lain 11 §:n mukaan potilasasiamiehen tehtävänä on avustaa potilasta muistutuksen tekemiseen liittyvissä asioissa.

Sovelletut lait

Kuntalaki (365/1995) 2§, 8§, 89§, 92§

Hallintolaki (434/2003) 17- 18 §, 20–21§, 23 §

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 3§, 10–11§

Perustuslaki (731/1999) 19§, 22§

Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 4§, 8§

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994) 1§, 2§

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta (733/1992) 4§

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta laadittavasta suunnitelmasta (341/2011) 1§ kohdat 5, 8

Valtioneuvoston asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen muuttamisesta (1338/2007) 2§

Jalkojenhoidon ammattitutkinto. Tutkinnon perusteet. Opetushallitus 2002.

Muutoksenhaku

Tämä päätös ei sisällä sellaista ratkaisua, johon hallintolain (434/2003) 53 d §:n nojalla saa hakea muutosta.

Lisätiedot

Lisätietoja tästä päätöksestä antaa terveydenhuollon ylitarkastaja Päivi Kauppinen puhelin 029 501 6819, sähköposti paivi.kauppinen(at)avi.fi.

Terveydenhuollon ylitarkastaja
ryhmävastaava

Marja Hyvärinen

Ylitarkastaja

Päivi Kauppinen

Jakelu Rääkkylän kunta, Perusturvalautakunta, Kinnulantie 1, 82300 Rääkkylä

Tiedoksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira), PL 210, 00531 Helsinki